

**ZAKON
O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O STARŠEVSKEM VARSTVU IN DRUŽINSKIH
PREJEMKIH**

I UVOD

1 OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Pravico do otroškega dodatka ureja Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, 26/14, 90/15, 75/17 – ZUPJS-G, 14/18, 81/19 in 158/20; v nadaljnjem besedilu: ZSDP-1).

V veljavni ureditvi obstaja diskrecijska pravica centra za socialno delo, da družini dodeli družinske prejemke, kamor sodi tudi otroški dodatek, v materialni obliki namesto v denarju. Kadar obstaja velika verjetnost, da družina posamezne denarne oblike družinskega prejemka ne bo namenila za namene, ki so s tem zakonom predvideni in bo zato ogrožena socialno ekonomska varnost otroka, lahko center odloči, da se posamezni prejemek ne izplača v denarju, ampak v obliki konkretnih dobrin, na podlagi naročilnice za konkretno blago, plačila posameznih računov in podobno. Center odloči na tak način, kadar njegovo domnevo o nenamenski porabi prejemka potrjuje poznavanje razmer v posamezni družini. Razlogi za to so lahko: alkoholizem in druge oblike zasvojenosti, zanemarjanje otroka, težave pri izvajanju starševskih dolžnosti. Center mora v vsakem posameznem primeru izpeljati ugotovitveni postopek in ne obstaja avtomatizem dodelitve pravice v materialni obliki.

V veljavni ureditvi je znesek otroškega dodatka za otroke do 18 let enak, ne glede na to ali otrok po zaključku osnovnošolskega izobraževanja ne nadaljuje z izobraževanjem v srednješolskih programih, s katerimi pridobi višjo raven izobrazbe ali pa višjo raven kvalifikacije po postopkih pridobivanja kvalifikacije, opredeljenih v zakonih, ki urejata poklicne kvalifikacije.

2 CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilji predlaganega zakona so:

- maksimiranje otrokovih koristi,
- izboljšanje položaja otrok s spodbujanjem družin, da obiskujejo osnovno šolo in nadaljnje izobraževalne programe.

2.2 Načela

Predlog zakona upošteva že uveljavljena načela:

- učinkovitosti,
- varstva pravic,
- zakonitosti,
- ekonomičnosti,
- pravne varnosti.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev:

S predlagano novelo se uvaja avtomatizem pri dodelitvi otroškega dodatka v materialni obliki in sicer se enemu od staršev otroški dodatek za otroka izplačuje v naravi tri mesece, če Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo in šport po uradni dolžnosti obvesti pristojni center za socialno delo o uvedbi prekrškovnega postopka zoper starše učenca, ki iz neopravičljivih razlogov ne obiskuje pouka ali drugih dejavnosti v okviru obveznega programa osnovne šole. Po sedaj veljavni zakonodaji ne gre za avtomatizem, ampak mora center za socialno delo v vsakem primeru posebej izvesti ugotovitveni postopek.

S predlagano novelo zakona se nadalje znesek otroškega dodatka zniža za 33 odstotkov, kadar

otrok po zaključku osnovnošolskega izobraževanja ne nadaljuje z izobraževanjem v srednješolskih programih, s katerimi pridobi višjo raven izobrazbe ali pa višjo raven kvalifikacije po postopkih pridobivanja kvalifikacije, opredeljenih v zakonih, ki urejata poklicne kvalifikacije. S tem želi predlagatelj spodbujati otroke, da dosežejo višjo stopnjo izobrazbe kot je osnovnošolska.

b) Način reševanja:

Načini reševanja so predstavljeni pod točko a.

c) Normativna usklajenost predloga zakona:

Predlog zakona je usklajen z veljavnim pravnim redom Republike Slovenije in ni predmet usklajevanja z mednarodnimi obveznostmi Republike Slovenije niti s pravnim redom Evropske unije.

č) Usklajenost predloga zakona:

- s samoupravnimi lokalnimi skupnostmi,
- s civilno družbo oziroma ciljnim skupinami, na katere se predlog zakona nanaša (navedba neusklajenih vprašanj),
- s subjekti, ki so na poziv predlagatelja neposredno sodelovali pri pripravi predloga zakona oziroma so dali mnenje (znanstvene in strokovne institucije, nevladne organizacije in posamezni strokovnjaki ter predstavniki zainteresirane javnosti).

Predlog zakona je bil objavljen na spletnem naslovu Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in na portalu E-demokracija (<http://e-uprava.gov.si/e-uprava/edemokracija.euprava>) XXX. Pripombe, predloge in mnenja je bilo mogoče sporočiti do XXX.

Mnenja, predloge in pripombe so podali:

3 OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog novele zakona ne prinaša finančnih posledic.

Predpis nima vpliva na druga javna finančna sredstva.

4 NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog novele zakona ne prinaša finančnih posledic.

5 PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH

Po naših informacijah druge države ne poznajo oblike dodelitve družinskih prejemkov v materialni obliki.

Spodaj je predstavljena ureditev pravice do otroški po izbranih državah.

Avstrija

Starost: splošno do 18 let (nekateri izjeme do 24 let ali dlje)

Višina:

0-3 leta 114 EUR

3-10 let 121,90 EUR

10-19 let 141,50 EUR

19+ let 165,10 EUR

Za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo: 155,90 EUR na mesec dodatno

Za družine z dvema otrokoma 7,10 EUR za vsakega otroka dodatno

Za družine s tremi otroki 17,40 EUR za vsakega otroka dodatno

Za družine s štirimi otroki 26,50 EUR za vsakega otroka dodatno

Za družine s petimi otroki 32 EUR za vsakega otroka dodatno

Dodatno za velike družine:

20 EUR na mesec za tretjega in nadaljnje otroke, če obdavčljivi dohodek družine v preteklem letu ne presega 55.000 EUR.

Nemčija

Starost: 18 let (izjemoma do 21 let)

Višina:

Prvi otrok 194 EUR

Drugi otrok 194 EUR

Tretji otrok 200 EUR

Četrti in naslednji otrok 225 EUR

Ni višjih zneskov glede na starost otroka.

Švedska

Starost: 16 let (podaljšanje, če se redno šola)

Višina:

129 EUR

Dodatno za družine z več otroki:

15 EUR za drugega otroka

75 EUR za tretjega otroka

179 EUR za četrtega otroka

129 EUR za petega in naslednje otroke

Estonija

Starost 16 let (19 let, če se redno šola)

Višina:

Prvi in drugi otrok 60 EUR

Tretji otrok 100 EUR

Za družine s 3-6 otroki dodatno 300 EUR na mesec

Za družine s 7+ otroki dodatnih 400 EUR na mesec

5.2 PRILAGOJENOST PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije

6 PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

Predlog zakona bo imel administrativne posledice v postopkih oziroma za poslovanje javne uprave ali pravosodnih organov, saj bodo določeni postopka odločanja avtomatizirani, do sedaj pa je bilo potrebno izpeljati v vsakem primeru posebej ugotovitveni postopek.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Predlog zakona ne bo povzročil posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Predlog zakona ne bo povzročil posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Sprejem zakona bo vplival na socialno področje, in sicer na pravice do družinskih prejemkov.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Predlog zakona ne bo vplival na dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona ne bo vplival na druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

Sprejeti zakon bo predstavljen ciljnim skupinam ter širši javnosti prek medijev in spleta.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

/

7 PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Predlog zakona je bil objavljen na spletnem naslovu Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in na portalu E-demokracija (<http://e-uprava.gov.si/e-uprava/edemokracija.euprava>) dne XXX. Pripombe, predloge in mnenja je bilo mogoče poslati do XXX.

Mnenj, predlogov in pripomb so podali XXX.

8 PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

Pri pripravi predloga zakona niso sodelovali zunanji strokovnjaki. Izplačano ni bilo nobeno plačilo.

9 NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

Pri delu državnega zbora in delovnih teles bodo sodelovali ti predstavniki predlagatelja:

- Janez Cigler Kralj, minister
- mag. Cveto Uršič, državni sekretar
- Mateja Ribič, državna sekretarka
- Dušan Mikuž, generalni direktor Direktorata za družino

II BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, 26/14, 90/15, 75/17 – ZUPJS-G, 14/18, 81/19 in 158/20) se v 72. členu se za tretjim odstavkom dodata nov četrti in peti odstavek, ki se glasita:

»(4) Kadar otrok po zaključku osnovnošolskega izobraževanja ne nadaljuje z izobraževanjem v srednješolskih programih, s katerimi pridobi višjo raven izobrazbe ali pa višjo raven kvalifikacije po postopkih pridobivanja kvalifikacije, opredeljenih v zakonih, ki urejata poklicne kvalifikacije, se posamezni znesek otroškega dodatka zniža za 33 odstotkov.

(5) Ne glede na prejšnji odstavek se znesek otroškega dodatka izplačuje v celoti za učence s posebnimi potrebami iz 75. člena Zakona o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13 in 46/16 – ZOFVI-L).«.

2. člen

V 99. členu se za drugim odstavkom doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Ne glede na prvi in drugi odstavek tega člena se enemu od staršev otroški dodatek za otroka izplačuje v naravi tri mesece, če Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo in šport po uradni dolžnosti obvesti pristojni center za socialno delo o uvedbi prekrškovnega postopka zoper starše učenca, ki iz neopravičljivih razlogov ne obiskuje pouka ali drugih dejavnosti v okviru obveznega programa osnovne šole.«.

KONČNA DOLOČBA

3. člen

(začetek veljavnosti in uporabe)

Ta zakon začne veljati 15. dan po objavi v Uradnem listu.

III OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

Z otroškim dodatkom se staršem zagotovi dopolnilni prejemek za preživljanje, vzgojo in izobraževanje otroka. Če otrok po zaključku osnovnošolskega izobraževanja ne nadaljuje z izobraževanjem v srednješolskih programih, s katerimi pridobi višjo raven izobrazbe ali pa višjo raven kvalifikacije po postopkih pridobivanja kvalifikacije, opredeljenih v zakonih, ki urejata poklicne kvalifikacije, starši zanj niso upravičeni do tretjine otroškega dodatka in sicer do tistega dela, ki je namenjen izobraževanju. Še vedno pa so zanj upravičeni do zneska otroškega dodatka, ki je namenjen preživljanju in vzgoji. Za učence s posebnimi potrebami iz 75. člena Zakona o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13 in 46/16 – ZOFVI-L) se znesek otroškega dodatka izplačuje v celoti.

K 2. členu:

Po veljavnem zakonu lahko center za socialno delo na podlagi diskrecijske pravice odloči, ali se bo posamezni družini otroški dodatek izplača v naravi. Kadar obstaja velika verjetnost, da družina posamezne denarne oblike družinskega prejema ne bo namenila za namene, ki so s tem zakonom predvideni in bo zato ogrožena socialno ekonomska varnost otroka, lahko center odloči, da se posamezni prejemek ne izplača v denarju, ampak v obliki konkretnih dobrin, na podlagi naročilnice za konkretno blago, plačila posameznih računov in podobno. Center odloči v skladu s prejšnjim odstavkom, kadar njegovo domnevo o nenamenski porabi prejema potrjuje poznavanje razmer v posamezni družini. Razlogi za to so lahko: alkoholizem in druge oblike zasvojenosti, zanemarjanje otroka, težave pri izvajanju starševskih dolžnosti.

S tem predlogom želi predlagatelj določiti, da se otroški dodatek že po samem zakonu izplačuje v naravi za tri mesece in sicer če Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo in šport po uradni dolžnosti obvesti pristojni center za socialno delo o uvedbi prekrškovnega postopka zoper starše učenca, ki iz neopravičljivih razlogov ne obiskuje pouka ali drugih dejavnosti v okviru obveznega programa osnovne šole. Predlagatelj želi spodbuditi, da otroci obiskujejo pouk ali druge dejavnosti v okviru obveznega programa osnovne šole in pridobijo osnovnošolsko izobrazbo. Na ta način želi doseči, da čim jih ima čim manj nedokončano osnovno šolo.

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport bo ob spremembi ZSDP-1 poslal osnovnim šolam usmeritve oz. navodila glede dolžnosti ravnatelja, da posreduje predlog za uvedbo prekrškovnega postopka Inšpektoratu Republike Slovenije za šolstvo in šport (IRSŠŠ), če vzgojno ukrepanje šole zaradi neupravičenega obiskovanja pouka ni bilo uspešno. Vsaka osnovna šola ima namreč (na podlagi Zakona o osnovni šoli) pravila šolskega reda, v katerih so med drugim določene kršitve in vzgojno ukrepanje šole v primeru kršitev. Če ostane vzgojno ukrepanje brez učinka, je šola dolžna posredovati predlog za uvedbo prekrškovnega postopka IRSŠŠ. To bo podlaga centru za socialno delo za izplačevanje otroškega dodatka v naravi.

K 3. členu:

Člen je končna določba. Predvideva se, da zakon začne veljati 15. dan po objavi v Uradnem listu.

IV BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

72. člen

(izjemna višina otroškega dodatka)

(1) Kadar otrok živi v enostarševski družini, se posamezni znesek otroškega dodatka poveča za 30 odstotkov.

(2) Če predšolski otrok, ki je mlajši od štirih let, ni vključen v predšolsko vzgojo v skladu s predpisi, ki urejajo vrtce, se posamezni znesek otroškega dodatka poveča za 20 odstotkov.

(3) Enostarševska družina je skupnost enega od staršev z enim ali več otrokom, kadar je drugi od staršev umrl in otrok po njem ne prejema prejemkov za preživljanje ali je drugi od staršev neznan ali kadar otrok po drugem od staršev prejemkov za preživljanje dejansko ne prejema.

99. člen

(materialna oblika družinskih prejemkov)

(1) Kadar obstaja velika verjetnost, da družina posamezne denarne oblike družinskega prejemka ne bo namenila za namene, ki so s tem zakonom predvideni in bo zato ogrožena socialno ekonomska varnost otroka, lahko center odloči, da se posamezni prejemek ne izplača v denarju, ampak v obliki konkretnih dobrin, na podlagi naročilnice za konkretno blago, plačila posameznih računov in podobno.

(2) Center odloči v skladu s prejšnjim odstavkom, kadar njegovo domnevo o nenamenski porabi prejemka potrjuje poznavanje razmer v posamezni družini. Razlogi za to so lahko: alkoholizem in druge oblike zasvojenosti, zanemarjanje otroka, težave pri izvajanju starševskih dolžnosti.

V PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

/

VI PRILOGE:

